

Голові
разової спеціалізованої вченої
ради Волинського національного
університету імені Лесі Українки,
доктору політичних наук,
професору, професор кафедри
міжнародних комунікацій та
політичного аналізу

Карпчук Наталії Петрівні

ВІДГУК

на дисертаційну роботу Токарської Анастасії Василівни на тему «Роль української діаспори в реалізації публічної дипломатії України», що подана на здобуття ступеня доктора філософії у галузі знань 29 «Міжнародні відносини» за спеціальністю 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

Обґрунтування вибору теми дослідження. Наукову роботу присвячено дослідженню значення української діаспори для просування національних інтересів держави у країнах проживання, підтримки міжнародної солідарності з Україною та поширення правдивої інформації про події в країні. Відзначимо, що у контексті фрагментарності скоординованої співпраці між Україною та її громадами за кордоном авторка переосмислює основні положення стратегії публічної дипломатії та можливості комунікації дипломатичних місій з метою зміцнення довіри до державної політики. У роботі також акцентується увага на тому, що цифровізації міжнародної суспільної взаємодії сприяє формуванню міжнародної коаліції проти російської агресії та забезпеченню гуманітарної і військової допомоги Україні. Авторка зауважує, що політична активність діаспори продемонструвала те, як національна єдність може проявлятися за межами країн. Вказане обумовлює значимість проблематики та вагомість дослідження для сучасної зовнішньої політики. Дисертація є актуальним

науковим дослідженням, спрямованим на вивчення ролі діаспори щодо можливостей реалізації засад публічної дипломатії України.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій. Обґрунтованість і достовірність результатів дисертації, її теоретичний і методологічний рівень забезпечуються поєднанням сучасних методів дослідження, аналізом джерел з проблематики дисертації і широким теоретичним обґрунтуванням особливостей захисту національних інтересів України в умовах триваючої російської агресії, а також вагомістю фактологічної бази наукової праці.

Структура роботи аргументовано викладена згідно поставлених наукових завдань і відповідає обраній темі дослідження. Представлений авторкою підхід до визначення змісту дослідження є логічним і дає можливість цілісно проаналізувати особливості трансформації зовнішньополітичної діяльності України з метою збереження національної ідентичності та культурної спадщини українців. Загалом матеріал дисертації подано послідовно і відповідно до змісту, що свідчить про глибоке засвоєння теми обраного дослідження. У дисертації сформульовано низку належно обґрунтованих наукових положень, що є внеском здобувачки у політичну науку.

Зокрема, можна відзначити узагальнення авторки, що діаспора активно сприяє реалізації зовнішньополітичних цілей держави, дозволяючи зберігати національну ідентичність і лобіювати інтереси своєї країни. Для оцінки ролі української діаспори в публічній дипломатії України дисертантка використала міждисциплінарний підхід, що дозволило проаналізувати контекст діяльності діаспори та її вплив на міжнародну політику в умовах безпекової нестабільності (підрозділ 1.2).

Важливим видається дослідження потенціалу української діаспори для просування інтересів країни через використання цифрових технологій для впливу на міжнародну громадську думку, поширення достовірної інформації про Україну і створення контенту, який сприяє підтримці українських наративів у медіапросторі інших держав (с. 53, 132, 175).

Авторкою вдало проаналізовано демографічні та соціокультурних характеристики української діаспори з акцентом на діяльності українців у США та Канаді, де активно функціонують культурні, освітні та гуманітарні проєкти у межах Конгресу українців Канади та Світового конгресу

українців (с. 128-132).

Заслуговують на увагу рекомендації дисертантки щодо стратегії підвищення ефективності участі української діаспори в публічній дипломатії держави та переосмислення здобутків діаспори у сфері удосконалення сучасної діяльності зовнішньополітичного відомства України (с. 175-177).

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що на теоретичному рівні було цілісно доповнено підходи до розуміння ролі діаспори в публічній дипломатії України і сформовано авторські практичні рекомендації для органів державної влади. До вагомих наукових результатів дисертації можна віднести авторське переосмислення впливу російської війни проти України на збільшення кількості українських мігрантів, трансформацію українських громад за кордоном і посилення ролі Міністерства закордонних справ України за напрямом роботи з діаспорою.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає у можливості їх використання у науковій та прикладній сферах. Теоретичні узагальнення, матеріали та висновки дисертаційної роботи можуть доповнити зміст навчальних курсів, присвячених питанням міжнародних відносин, зовнішньої політики та комунікативної діяльності дипломатичних представництв. Прикладні висновки роботи можуть бути корисним у роботі Міністерства закордонних справ і дипломатичних місій України за кордоном у контексті підвищення ефективності просування національних інтересів України в умовах світової безпекової нестабільності.

Повнота викладення наукових положень, висновків і результатів в опублікованих працях. Основні результати дослідження відображено у чотирьох статтях, опублікованих в українських фахових виданнях, а також у п'яти збірниках матеріалів науково-практичних конференцій.

Наукові узагальнення та висновки дисертації обговорювалися на наукових семінарах і міжкафедральних засіданнях кафедр Волинського національного університету імені Лесі Українки та Латвійського університету (м. Рига, Латвія), а також були оприлюднені на міжнародних науково-практичних конференціях і представлені під час виконання авторкою дипломатичних обов'язків у Постійному представництві України при ООН.

Відповідність дисертації встановленим вимогам. Робота

складається із вступу, трьох розділів, дев'яти підрозділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг дисертації становить 286 сторінок, з них 214 сторінок – основного тексту.

Оформлення дисертації відповідає вимогам, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 40. Аналіз тексту дисертаційної роботи свідчить про дотримання авторкою вимог академічної доброчесності. У роботі подано посилання на відповідні джерела при використанні ідей, розробок, тверджень і відомостей, а також надано достовірну інформацію про результати наукової роботи, використані методи дослідження і джерела інформації.

Дискусійні положення та зауваження до дисертаційної роботи. Відзначаючи високий рівень теоретичної та прикладної розробки проблематики дослідження, вважаємо за доцільне висловити такі зауваження і побажання:

По-перше, на нашу думку, робота виграла б у контексті представлення еволюції української наукової думки щодо розвитку публічної дипломатії, якби авторка також використала наукові доробки О. Зернецької та Є. Макаренка, які започатковували відповідні тематичні дослідження в Україні.

По-друге, вважаємо доцільним у контексті дослідження додатково розкрити сутність «додаткових заходів», про які авторка зазначає, але не уточнює у роботі на с. 98, де йдеться про рівень Міністерства закордонних справ України, Міністерства освіти і науки України, інших державних органів і громадських організацій.

По-третє, додаткової авторської аргументації у контексті поєднання з діяльністю Міністерства національної єдності України потребує положення щодо «...призначення «радника з питань діаспори» при прем'єр-міністрі, що дозволить більш ефективно взаємодіяти з діаспорними громадами» (с. 134).

По-четверте, робота не позбавлена окремих орфографічних і стилістичних помилок та описок, які не впливають на розуміння та сприйняття матеріалу.

Водночас зазначені зауваження не впливають на високий науковий і прикладний рівень дисертаційної роботи, яка справляє позитивне враження актуальністю дослідження проблеми, логікою викладення матеріалу,

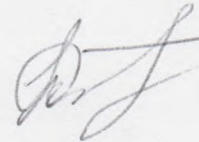
сутністю і аргументацію висновків.

Загальний висновок. Дисертаційна робота Токарської Анастасії Василівни на тему «Роль української діаспори в реалізації публічної дипломатії України», подана на здобуття ступеня доктора філософії у галузі знань 29 «Міжнародні відносини» за спеціальністю 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії», є завершеним, самостійним і логічно побудованим науковим дослідженням. Отримані результати мають наукову новизну, важливе теоретичне та практичне значення для забезпечення національних інтересів України в умовах російської війни проти України.

Дисертаційна робота Токарської Анастасії Василівни відповідає спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» і вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. №44, а її авторка заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за відповідною спеціальністю.

Опонент

доктор політичних наук, професор,
професор кафедри міжнародної інформації
Навчально-наукового інституту
міжнародних відносин
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

Наталія ПІПЧЕНКО

ПІДПИС ЗАСВІДЧУЮ
ВЧЕНИЙ СЕКРЕТАР
КАРАУЛЬНА Н.
24.04.2024

